

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemerden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük.) XIII. Leó papa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utca 9. szám. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték-külön 30 kr.

A „Magyar Állam“.

Egy éve mult, hogy Budapesten az „Alkotmány“ napilap megindult, mint a néppárt központi organuma. Ez idő óta a „Magyar Állam“ című lap, mely eddig a katolikusok érdekeit szolgálta, az irigység és rétekenység dűnevei tacaaja a néppártot az „Alkotmány“-ért s az „Alkotmány“-t a néppártért. Szóval mindig az „Alkotmány“ létezése volt a támadás leplezett oka.

Ezek a támadások a választások, illetve a néppárt parlamenti szereplése óta nap-nap után élesebbek lettek, és abba a csunya koncertbe, melyet a liberális lapok folytattak a néppárt ellen, támadásának hangjával és modorával egészen beleilleszkedett. Éppen azok a piszkos gyausítások; ugyanez a rosszindulatu ferditése és félremagyarázása a való tényállásnak jellemezte a „Magyar Állam“ kritikáját a néppárttól, mint a liberális lapokét. Hogy a néppártot e minősíthetetlen és rosszindulatu támadásokkal gyöngíti és ezzel a katolikusok érdekeit veszélyezteti, — ezzel a „Magyar Állam“ mit sem törődött.

Tudjuk nagyon jól hogy a „Magyar Állam“ multjában nem első eset ez. Mikor az ő önző érdekeiről volt szó, minden alkalommal megfélekedezett arról a másik érdekről, a melyet első sorban kellene szolgálnia — a katolikus egyház érdekeiről. Valahányszor katolikus lap indult meg Magyarországon, mindig a legféltettebb dühvel vetette reá magát, és támadásait csak akkor szüntette meg, mikor sikerült puszta kenyéririgységéből az illető lapot megbuktatni. Ez volt a jellemző tulajdonsága eddig is a Magyar Államnak, bár a katolicizmus érdeke éppen azt kívánta volna, hogy mentől több lap álljon érdekeinek szolgálatára.

A „Magyar Állam“-nak a néppárt és annak organuma, az „Alkotmány“ ellen viselt hadjáratának igazi színében való feltüntetésére elegendő hivatkozni a lap régebbi magatartására, hogy mindenki tisztában legyen az indokokkal, melyek a „Magyar Állam“ ot támadásaiban irányítják. Igen sokan vannak a katolikus klerus tagjai között, a kik ismerik a „Magyar Állam“-nak ezt a taktikáját s még többen, a kik már hallottak róla. Nem is kellene többet foglalkoznunk a „Magyar Állam“ viselt dolgaival, hogy vádaskodásait, rágalmaikat igaz értékükre szállítsuk le és megvetést ébresszünk fel olvasóinkban e lap iránt, mely ennyire elragadtatja magát önzése által. Igen, itt lezárhatnánk cikkünket, ha csak az lenne a célunk, hogy a „Magyar Állam“-al leszámoljunk. De mi nem

elégzünk meg azzal, hogy rámutatunk a forrásra, melyből táplálkozik ez a gyülölködés, a katolicizmus érdekében, a melynek mi éppen olyan joggal vallhatjuk magunkat hivatott képviselőjének, mint a „Magyar Állam“, — kötelességünk a vádak és támadások azon alapjával is foglalkozni, a melyből kiindulva intézi olvasóközönségének megtévesztésére támadásait.

A „Magyar Állam“ a néppárt elleni támadásainak kiinduló pontja az volt, hogy nem kellett volna a 67-es alapon szervezni a pártot hanem a közjogi kérdést nyílt kérdésnek kellett volna hagyni, és kizárólagosan mint katolikus pártnak kellett volna megjelennie a küzdőtéren.

Eltekintve attól, hogy a nálunk annyira eltérő közjogi vélemények között lehetetlen lett volna politikai programot adni olyant, a mely minden felfogásnak egyformán megfelelt volna, — egy politikai párt sem szervezhető és nem szabad, hogy szervezkedjék vallási alapon; nem szabad pedig szervezkednie éppen az egyház érdekében, mert a vallást a politikába bevinni nem szabad!

A néppárt ellen éppen azt a hazug vádat használják ki legjobban liberális ellenfelei, hogy a vallást bevitte a politikába. Éppen e vádnak rosszindulatu terjesztése az oka, annak, hogy a társadalom némely rétegében nehéz utat kell felszántania a néppártnak, hogy elveinek termő talajt alkothasson. Rosszindulatu és hazug a vád, mert a néppárt a vallással csak annyiban foglalkozik, a mennyiben a revízió követelése és e követelés szükségességének megértése nélkülözhetetlenné teszi. A revízió pedig, mely a néppártnak egyik sarkalatos pontja, nem egyéb, mint éppen annak követelése, hogy az egyház jogainak az állam részére történt elvétele által a vallás ne elegyítették össze a politikával. Mert a politika lehet változó az emberiség fejlődésében; az emberiség fejlődése hozhat létre újabb irányok szükségletét: de az érzések és a lelkiismeret az emberiségben örökösön egyforma és változhatatlan. És éppen ezért a vallást, mely az egyház tanaiban fekszik s mely nem egyéb, mint az emberek érzéseinek és lelkiismeretének szabályozója, helyes irányba terelje, nem szabad odadobni a közönséges emberek veszedelmes kísérletezésének; nem lehet a politikai küzdőter piszkos, érdekhajhászó hullámasapásainak kitenni. A vallási kérdéseknek, az egyház ügyeinek kivétele a politikai küzdőter porondján tolakodó kormányok kezéből: ez a revízió célja.

A néppárt a vallást nem bevitte a politikába, hanem a revízió és az autonómia szakadatlan és erőyes követelése által éppen kiakarja venni az állam kezéből.

És azt mondani ilyen körülmények között: „alakuljatok hívő emberek katolikus párttá s követeljétek kizárólag a revíziót“ — ez esztelen telhívás teljesítése lenne a legnagyobb veszedelem az egyházra nézve. Elismernék az által annak jogosultságát, hogy a politikai pártok egyházi kérdések vitatásával foglalkozzanak, ez pedig oly veszedelmes vitáknak lenne előidézője, mely az egyháznak, a vallásnak csak kárát okozná.

Számot vetettek-e, a kik e törekvéseknek szószólói, mi lenne akkor, ha a felekezeti alapon alakult párt ott a parlamentben többségre jutna? Gondoltak-e erre az eshetőségre? — mert hiszen elvégre a siker reménye nélkül ilyen izgalomnak a nemzetet nem szándékoznak kitenni? Mi lenne azzal a különböző politikai nézetű emberekből álló párttal, ha a revízió kérdését elintéznék? Talán azonnal felbomlana, hogy ismét a liberális párt tömör csapatának engedje át a vezérhelyet, mely azután újból megcsinálná az egyház politikát? Avagy összeveszve egymás között az egyházat magát is a különböző politikai nézetek szerint szétbontanák: lennének 67-es kanonokok, 48-as püspökök és 49-es érsekek? Mit gondoltak elméjükben e chimeraéről a győzelem esetén a „Magyar Állam“ politikusai?

Semmit, éppen semmit!

A „Magyar Állam“, mely most ilyen szépen szeretné saját kizárólagos anyagi érdeke szempontjából az ő különleges százánczu zászlaja alá csoportosítani az igaz hiveket, meg lenne elégedve, ha a harcok alatt minden katolikus ember a „Magyar Állam“-ra fizetne elő. A harc befejeztével ő is behuzhatná zászlaját, mert ez idő alatt a lap jóvedelméből akár egy külön városrészt tudna építtetni! Vagy talán akkor sem vonná be a lobogót? Talán találna az ő kifogyhatatlan leleményességében újabb összetartó programot, amely azután is mindenkit kielégíthetne hétszínű politikájával?

Igen, elhisszük, hogy a „Magyar Állam“ érdekei egy ilyen chimera megalkotását kívánta volna; de nem kívánta és nem kívánhatta azt az egyház érdeke. Az egyháznak, a vallásnak a politikai porondon való megjelenése jövedelmezhetett volna neki sokat: de ártott volna még többet az egyháznak.

Ne akarjanak tehát sokkal nehezebb felfogásuaknak látszani, mint a milyenek valóban; ne kompromittálják az egyház érdekeinek kárára a néppártot: ne akarják elhíthetni az országgal, hogy a néppárt felekezeti párt. Nem az! Nem volt az s nem is lesz az soha!

A néppárt politikai párt határozott

politikai elvek alapján. Programjából két jellemző vonás domborodik ki: az, hogy 67-es alapon áll s hogy minden célba vett újítását a keresztény szellem lengi át. És a jelenlegi politikai viszonyok között, ha a keresztény programnak gyakorlati eredményét kívánjuk, úgy azt csakis a 67-es alapra lehetett fektetni. Azoknak a fontos és sürgős programoknak sor-át, melyek megvalósítását a néppárt maga elé tűzte, nem lehetett a 48-as párt közjogi alapjára bízni; nem lehet olyan alapra helyezni, a mely csak egyesek vágyában és óhajában van meg, de nem a gyakorlati életben. A néppárt legsürgősebb szükségnek nem azt látta, hogy a közjogi alapot megváltoztassuk, mert az ország bajai nem ebből a forrásból fakadtak. Az a korrupció, mely az országot veszélyezteti; a közérkölciség süllyedése s a gazdasági válság nem a létező közjogi alapnak következménye; hanem igenis következménye annak, hogy a kormányokat az önzés, a hatalmi érdekek s nem a keresztény szeretet és hazafiság; nem a keresztény erkölcs felfogása irányítja működésében.

És hogy egy párt olyan fontos missiót teljesíthessen, mint a minót a néppárt maga elé tűzött, ahhoz a lelkesedéssel és igaz meggyőződésen kívül a rendületlen összetartás, a politikai gondolkodás egyöntetűsége is okvetlenül szükséges.

Am tekintszen végig a „Magyar Állam“ a különböző pártok keretében helyet foglalt revizionista képviselőknél s meggyőződhet, hogy milyen kevés hasznára vállnak azok a keresztény felfogásnak. A legtöbbje, csak mint szükséges rosszat vitte be magával a reviziót és pártállása megkönnyíti neki, hogy egyáltalán ne beszéljen, vagy ha beszél, úgy közjogi fejtegetésekkel töltse idejét. A revizionista, a keresztény politikának csak egy-két szava van s ebben is óvatos, nehogy néppárti érzelmeivel

vádolhassák, a mely vád a mai parlamenti világban egyértelmű a népszerűtlenséggel. És bizonyos, hogy nem ezek a félnék s érdekeiket óvatosan legyezgető emberek lesz az érdem, ha a revizió napirendre kerül, hanem egyedül a néppárt érdeme lesz, mely nem fél a kicsinyes irigységtől, nem fél a rágalmaktól és támadásoktól. Egyedül ez a párt képviseli a parlamentben a reviziót, a többiek nagy része csak a választók előtt hangoztatja a revizionak szükségét.

És a mikor a „Magyar Állam“ mindezt látja s a helyett, hogy támogatná a néppártot, a liberálisokkal versenyt támadja: akkor tehet szolgálatot a saját érdekeinek, de nem a katolicizmusnak nem a revizionak.

Szégyen reánk, hogy nem okultunk a multon és erőinket most is egymás elleni támadásokra kell elfecsérelnünk. De ha mi támadjuk a „Magyar Állam“-ot, szükségből tesszük, s ne hullajtson azért krokodilus könyveket úgy tüntetve fel magát, mintha ő volna az üldözött; ő, a ki mindig a támadó fél. Ne érzékenykedjék, ha olvasóközönségünk felvilágosítása arra kényszerít, hogy igaz világításban mutassuk be az ő támadásait. Olyan a „Magyar Állam“, mint az állatmese farkasa, mely a bárányt azzal az ürügygyel falta fel, hogy felzavarta neki a vizét, pedig sokkal lejjebb ivott mint ő. A „Magyar Állam“ iskeres és talál ürügyet, hogy a néppártot és az „Alkotmány“-t támadja, de e támadásaiban az ok és cél: hogy telhetetlen étvágát kielégítse.

Ha ilyen házi politikát fog folytatni a jövőben is, a melynek célja azonos a Komlóssy-féle papok törekvéseihez, hogy ék gyanánt verje be véleményét a katolikusok zömébe s azokat szétválasztva, gyöngítse azok minden akcióját; ha nem szünek meg önző érdekeiktől elvakított dühé-

ben maga körül csapkodni, a helyett, hogy erejével a szemben levő közös ellenséget támadná: úgy a katolikusok is meg fogják találni módját, hogy vele mikép bánjanak el s olvasói ezzel a megjegyzéssel fogják ellátni a lapját: „V i s s z a!“

Ennyit tartottunk szükségesnek elmondani a „Magyar Állam“-ról és a „Magyar Állam“-nak. Nem kiélesíteni, hanem elsimítani óhajtjuk az ellentéteket.

Örvendeni fogunk, ha a „Magyar Állam“ az itt elmondott igazságokat szívére veszi és a jövőben minden erejét a liberálisok ellen fogja, a katolicizmus érdekében felhasználni. Nem mondjuk ezzel azt, hogy eddig a katolicizmusnak ellensége volt; nem mondjuk, hogy a liberálisokkal paktál; azt sem mondjuk, hogy nem szolgálta a katolikus érdekeket; hanem csak azt mondjuk: hogy midő katolicizmus és a saját érdeke között kellett választani, úgy minden esetben a saját érdekeit választotta.

— Ifj. gróf Zichy János mandátuma.

A képviselőház első bíráló bizottsága Sréter Alfréd elnöklete alatt tegnap tárgyalta azt a petíciót, a melyet a zurányi kerület néhány választója adott be ifj. gróf Zichy János mandátuma ellen. A kérvényező képviselőiben Okolicsányi Géza, a választást védőképen pedig Günther Antal jelent meg. Az előadó Takácsy Sándor volt, a ki felolvasta a kérvényt, melyben a papságot igazgatással s még azzal is vádolták, hogy a szószékről fanatizáltak a népet. Günther ezzel szemben a visszautasított választók nagy számára s arra hivatkozott, hogy a választási elnök a néppárti választók nagy részét akadályozta abban, hogy leszavazhasson. A bíráló bizottság a választást igazolta s ifj. Zichy János gróftól végleg igazolt képviselőnek jelentette ki.

Magasban.

Irta: ADA NEGRI.

Álmodom . . . Téveteget tekintetem előtt
Ragyogó csapatnak tarka tümenénye,
Egész beleszőve a komor, homályos
Juniusi alkony vöröses fényébe.

Lesoványult arcok, szítmarczangolt keblek,
Porral és tuskével telchintett fejek;
Testük ezer belső sebtől összetépvé,
Homlokuk szerdlem fényétől övezett.

És kérdezem őket: Kik vagytok ti, hogy így
Felém intgetve, magasban repültök
És reám mosolygtok hallgatag, sugárzón
A nap dicsfényében? . . . „Mi vagyunk a hősök.“

Az összeesküvő és elbukott csapat,
Mely a lázba ejtő riadó szavára
Véres harcmezőkön, éles kardok alatt
Erős kebelét a halálnak kitérta.

Mi vagyunk az eszme, gondolat hősei,
Órókre elvesztett, szétkaszált csapat,
Mely vért — életét haszatalan pazarlá,
Keresve a futva eltűnő igazat.

Katonák, marttyrok, óriások voltunk,
Mienk harca, áldozat — és a szégyen töre;
Ellenséges fegyver zúgta szét homlokunk,
De elesve is ezt hörgöttük: Előre!

És esztelen népek dühöngtek felettünk.
. . . S bárha szímet nélkül gúnyolódás között,
Gyalázatba dobva hordoztuk keresztünk
Rútul megkövezve . . . mi vagyunk a hősök!“

És én fölbredve kiáltok: Oh, mért
Annyi sóhajlás és annyi megtört élet?
Végtelen sora a végtelen jajoknak,
Annyi gyász, gyótródás mi haszna? . . . mi végett?

Oh, miért rohannak vak, pusztító hévvel
Ideál után, mely messze tűnik nyomban? . . .
Mért emészti magát zokogva a lélek
Vágyban, szerelemben és — családásokban?

Miért? . . . Mig téveteget tekintetem előtt
A ragyogó csapat tarka tümenénye,
Egész beleszőve a komor, homályos
Juniusi alkony vöröses fényébe;

Sugárzó arcukról, mit nem főd a fátyol,
Felém száll nem földi nyugalom és béke;
Nagy komoly szemükben a dicsőség lángol
S mosolygva mutatnak ujjukkal az — égbe.

Az erő.

— A »Fejérmegyei Napló« tárczája. —

Irta: **Medák Erzsi.**

Magas Elek komoly arcczal nézett az öcsésére. A mint az tovább beszélt, ő még a szemeit is lesütötte és az előbbi szigorú arca lassan-lassan enyhülni kezdett és egyszerre csak valami csendes fájdalom törülte le a homlokáról a harag redőjét.

Az öcsése, Péter, kérdőleg tekintett reá. Egy kicsit összehunzta a szemöldökét, mikor a haragos arca helyett egy szomorú arcot látott. Ettől az erős, elhatározásában szilárd, ön-hitt embertől nem ezt várta. Azt hitte, hogy tiltakozni fog, uralkodó, kevély szóval és hogy maga elé kívánja az a leányt. Bizony, mert a saját, édes leányával sem tett különben. Ennek az ellágyult, érejtelen arcznak egy cseppet sem örvendett Magas Péter. Ő haragos, követező arcot akart látni; tiltó, uralkodó szót akart hallani. Ő maga békességes, csendes ember volt, a hatalmat nem tudta gyakorolni, hát azért jött el a bátyjához, hogy parancsoljon az helyette.

Elmondta az egész dolgot, a leánya szerelmét, a mely ellenkezik a családi tradíciókkal, elmondta a maga tehetetlenségét, hivatkozott a bátyja erős jellemére, — hanem Magas Elek most az egyszer nem tudott haragudni.

A dörgő hangú, marczona embernek csodálatosképen fájdalmas volt az arca és egy szóval sem szólott ellent.

Péter nem volt hozzá szokva ehhez. — Meghallgattál az előbb? — kérdezte türelmetlenül.

— **Wlassics tévedése.** Talliani bícsi apostoli nuncius közvetlen környezetéből vetjük a következő érdekes értesülést: Majláth Gusztáv grófnak, az erdélyi coadjutor kinevezésével kapcsolatos ügye csak G o l u c h o v s z k y gróf közös külügyminiszter távolléte következtében nem vette azt az akut lefolyást, a mely máskülönbén elég maradt volna el. A nuncius a leghatározottabban és a legnagyobb nyíltsággal kijelentette, hogy feltételezi, miszerint a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszter eljárása félreértésen alapszik.

A néppárt.

Csak tízennyolczan vannak a parlamentben, a kik e pártot alkotják, de lehetnének háromszor annyian, ha az erő-zakosság és törvénytörzés eszközével nem indít ellene írtó hadjáratot a kormány.

Hogy mennyire féltek a néppárttól azt tudjuk jól és éppen maguk a választásokon követett visszaélések is igazolták. Ez a félelem gunyos kicsinyléssé fajult, mikor a néppárt 18 képviselője megjelent a parlamentben. De azért fenyegették terrorizmussal és még helyet sem akartak nekik adni a képviselőházban. És hogy jogosan féltek még ettől a 18 embertől is az nyilvánvalóvá lett a költségvetési vitánál.

Az a 18 ember, a kiket csekély számuk miatt kikacszagtak, a kiket háromszáz képviselő társa gunyos közbeállításokkal nevetségessé akart tenni; ez a tízennyolcz ember olyan hatalmas ellenfélnek bizonyult rövid idő alatt, hogy lefegyverezte ellenfeleinek kicsinyeskedő modorát és örömmel, lelkesedéssel töltötte el a néppárt minden tagját.

Azt mondták a néppárt képviselőiről, hogy közönséges tehetségtelű emberek, a kik elfognak sülyedni, tönkre mennek a parlamenti csatározás között. És íme rövid idő alatt egész sora támadt közülök a hivatott parlamenti szónokoknak. Ott van M o l n á r János apát, a néppárt elnöke, ki két beszédével a legelőkelőbb szónokok között biztosított magának helyet. Nagy tudású, tapasztalt politikus. Beszédei elmés fordulatokban gazdagok s éles szatirizáló képessége nem egyszer zajos derültségre hangolja a honatyákat ellenfelei rovására. E mellett kitűnő debatteur, a ki a gunyos közbe-

kiállításokra gyorsan és hatásosan tud visszavágni.

Vagy említsük fel R. a k o v s z k y István kamarást, a ki temperamentumos szónok s rövid parlamenti szereplése alatt is félelmes ellenfélvé lett a liberálisoknak, a kik éles, — bár mindig előkelő — beszédeit úgy fogadják, mint megannyi ostorcsapást.

De ott van M a j o r Ferenc dr. Székesfejvári főorvosa, a ki nemcsak lelkes és nagyhatású szónok, de hangya szorgalommal gyűjti a kétségtelen adatokat, a melyekkel érveit támogatja. Ebből az emberből éppen olyan kiváló parlamenti szónok lett, mint a milyen kitűnő orvos volt. Az orvosi gyakorlatban természetvé vált lelkiismeretesség jellemzi beszédeit is. Nem frázisokkal igyekeznek hatni, hanem a számok és tények kétségbevonhatlan erejével. Gyakran igen keserű orvosságot ad be liberalisnusból szenvedő ellenfeleinek. Nem elégedett meg azzal, hogy Wlassics miniszteren Szombathelyen olyan császár-metszést tett, a parlamentben is alapos operáció alá vette a poseur miniszter, a ki meglehetősen kellemetlenül fogadta a doktor képviselő éles beszédének vágásait.

Hát Z m e s k á l Zoltán a fölvidéki néppárt ősz vezére? Micsoda philippikát zúdított a kormányra, minő könyörtelen teleplezője a korruptciónak! Minden szava valóságos menykő-csapás. Szünetelő, izzó szenvedély sugárzik ki minden szavából. Olyan mikor beszél, mint a haragos oroszán, s hangja nek ellenállhatlan erejétől rémülve bujnak össze a liberálisok.

És ott van még egy egész gárda M o e s y M a r s o v s z k y, B u z á t h és mások és ott van a néppárt legnagyobb ereje: ifj. Z i c h y János gróf, a ki csak egy beszédét mondott még a házban, de ezt sokáig nem fogják elfelejteni azok, a kik hallották. O volt a költségvetési vita utolsó szónoka, és beszéde egy hatalmas akkord volt a néppárt első parlamenti szereplésében, a mely az egésznek megadta azt a felsőbbiséget a parlamentben, a mely a néppárt elveit megilleti. Az ő beszéde koronáját képezi a költségvetési vitának és a néppárt parlamenti szereplését egyszerre más világításban tüntette fel, úgy hogy még az ellentáborban is nem egy ember érzett lelkiifuradást, hogy ezzel a párttal szemben eddig olyan kicsinyítőleg viseltetett, és a rágalom rut fegyverével harcolt.

De nem csak szónokaik révén, de politikai magatartásuk is előkelő helyet szerzett nekik a parlamentben.

Nem csak elveik újak a parlamentben, szokatlan egész harcmodoruk is, és még a külföldi lapok is hangsúlyozzák, hogy a néppárt parlamenti szereplése az egész magyar parlament tanácskozását magasabb színvonalra emelte.

Íme rövid parlamenti szereplése alatt mivé fejlődött a néppárt, a melyről a liberális augurok azt jóslták, hogy meg fog semmisülni.

(X—Y.)

Iskolaszéki ülés.

Székesfejvári iskolaszéki bizottsága csütörtökön, január 21-én délután 2 órakor ülést tartott, melyen jelen voltak: A l a g h y Dezső, G r e m s p e r g e r István, G ö b e l János György, T ó t h Arthur, dr. S a á r a Gyula, K ö v e s s y István, F i t t l e r Béla, F a r k a s d y Dezső, H o f f e r Lajos, K á r o l y i Nándor dr., D i e b a l l a György, S z i r b e k József és N y é k i Jenő.

A l a g h y Dezső elnök megnyitván az ülést jelenti, hogy Hang Mária és G r e m s p e r g e r Pál újonnan megválasztott tanítók eskütételi bizonyítványra a miniszteriumból megjött.

A székesfejvári tanfelügyelő a polsári leányiskolánál 4 tanuló felmentet a rendkívüli, de kötelező tantárgyak alól. Tudomásul vétetett.

A vezető-tanítók ügye, mely a vezető-tanítói czímen kért fizetés emelést illeti, végre rendezve van. Ezentúl tehát minden vezető-tanító 100 forint kap, mint fizetés többletet. De azért egy vezető-tanítónak sem szabad évi fizetésül 1000 forintnál többet kapni. Ezen fizetés rendezés által tehát a vezető-tanítók fizetése lesz évenként: Csesznek János 900 frt, Vida Dezső, Eördögh Mihály, Solyom Lajos, Gyurtsik Márton, Óváry-Vargha Dániel 800—800 forint és Pausch Rafael, Nyéki Jenő 850—850 frt.

T a k á t s Ferencz tanító benyújtja orvosi bizonyítványát, mely szerint ő december 2—28-ig beteg volt s így tanítani nem tudott.

N y é k i Jenő vezető-tanító panaszt emel, hogy a vízivárosi iskolánál az utcára nyíló ablakok oly közel esnek a földhöz, hogy bárki is betekinthet s avval csak a tanítást zavarja, mint a hogy is történik számtalanszor. Az iskolaszék elhatározta, hogy a legalsó üvegtáblák tejüvegvel lesznek kicserélve.

Végül egy miniszteri rendelet lett felolvasva, mely az országos tanítói nyugdíj alapra szánt minden tanuló után 15 kr behajtását rendeli el.

Az ülés d. u. fél 4 órakor véget ért.

Elek lassan felelt:

— Meg.

— Is mit szólsz ehhez a dologhoz?

— Én semmit. A leányod jobban hozzá szólsz, ha megkérdezed.

Magas Péter ingerülten állott fel.

— Ha tréfálni akarasz, akkor ne én velem tréfálj. Tudhatod magadról is, hogy az ilyen ügy nagyon komoly.

Elek még mindig ott ült a helyén. Egy kicsit elgondolkozott. Éppen az ilyen gond írta őtet is egy pár évvel ezelőtt. Az ő leánya is olyan embert szeretett, a kihez nem adhatta hozzá. Szegény, igyekező embert, a ki a maga erejéből tanult és küzdött a végsőkig.

Nem adta hozzá.

Az ok az volt: Ez szegény, te gazdag vagy. Te a kényelemhez szoktál, és a dologkcz. Te selymekben nevelkedtél, ez vászokban. Ugy sem lennétek boldogok. Nem vagytok egyenlők semmiben, nincs meg az állásotokban a közös vonás, nincsen sorsotokban egyenlőség.

Az apa kevélyen, meggyőződés-sel mondta ezt a leányának. Az meg egy szót ellenvetés nélküli vette ezeket a szavakat. Engedelmes, jó gyermek volt. Beletörődött a sorsába — de hogy helyenyugodott-e? — azt csak az ő szíve tudta.

Nem lehetett abba megnyugodni. Mert ha a sors kegyelme nem is tette őket egyenlőkké, mit tehettek róla, ha a szívök, a lelkök egyenlő volt.

Sokszor elgondolkozott ezen Magas Olga. Szép fehér arcu lány volt, aki olyan boldog

tudott volna lenni, — valamikor. Most úgy érezte, hogy nincs már szíve. Nagyon sokat busult, néha gondolkozott is, ezek meg mind olyan dolgok, a mely mint valami reszelő, letisztítja a szívéről az illuziót, a fatalság örömét.

Minden engedelmisség mellett harározott természetű leány volt.

Akkor megmondta az édes anyjának:

— Én egyedül csak Fodort szeretem.

Az apja meg szigorú, büszke hanggal azt felelte reá:

— Én meg egyedül Fodorhoz nem adlak.

Akkor sápadt el az Olga először, akkor tünt el a mosoly az ajkáról.

Azóta mindig sápadt és mindig szomorú. Finom ajka körül állandóan oda van tapadva az a keserű, fájdalmas vonal. A szemei meg szárazak, nem akar sírni.

Magas Eleknek tetszett így a leánya. Ezelőtt olyan gond nélkül vidám arca volt, látszott rajta, hogy csak álmodja az életet. Most keményebb, markausabb az arca, látszik rajta, hogy felébredt és kezd belejönni a valódi gyakorlati életbe.

Néha mégis gondolkozott ezen a leányon. Ilyenkor arra a meggyőződésre jutott, hogy legfeljebb elfelejti Fodort és ismét a régi kacagó lány lesz. Mert hát így kell annak következni a természet törvényei szerint is.

Esőre naptény, hidegre meleg következik. Hanem egyet elfelejtett a hatalmas ember. Hogy a virágot őrizni kell a fagytól, mert végkép elpusztul. Jöhet aztán a tavasz, a sugár!

Megmaradt továbbra is a meggőződése mellett. Világ életében a maga esze után járt, a maga felfogásával intézte a lánya életét. Nagy ember volt, nagy politikus és okos embernek tartották.

Azért jött el hozzá most az őcsöce.

Előállott neki a panaszával.

— Nem merem elszomorítani a leányomat.

Nem akarok fájdalmat okozni neki. De a család tradíciókhoz is hű akarok lenni. Ennek az értelmében meg nem engedhetem leányomat Erdőshöz. Jó ember, gazdag ember, becsületes ember, de mióta a világ fenáll, az ő családja meg az enyém mindig ellenségek voltak. Most meg az én Ilkám megtette azt a hallatlan dolgot, hogy megszerette az egyik Erdős fiút. Nekem nincs erőm leverni, legyűrni, ezt a szerelmet, és eljöttem hozzád. Te a lányodat olyan szépen kiokosítottad, jöjj, beszélj az enyémnek is.

Ezen szomorodott úgy el Magas. Előinté lángett az arca a haragtól, de azután még a szemét is lecsukta, és gondolkodni kezdett.

Valami ismeretlen gyengeség szállta meg az eddigi erős szívét. Úgy érezte, hogy nem tudta meggyőzni a leányát, azt a szomorú, komoly leányt.

Nem nevetett mint máskor a fiatal leányok idealizmusán.

Hanem oda nyujtotta kezét Péternek és az öszüő feje remegett, mikor azt kérdezte:

— Igazán szeretik egymást?

— Úgy gondolom, hogy egészen igazam.

HIREK.

— **Alamizsnás szent János ünnepe.** Január 24-én vasárnap lesz alamizsnás szent János ünnepe a budavári Mátyás-templomban, ahol a szentnek jobb lábát őrzik. Alamizsnás szent János született Ciprus szigetén 550 körül, később Alexandria patriarka lett. 606—616 Mielőtt székét eltoglalta volna, szolgáit azon parancsral küldte a városba, hogy „az ő urát” (a szegényeket értvén alatta) írják össze; ezek hétezernek nevjegyzékét adták neki át, kiket azután mindenét neki ajándékozva gyámoltott. Meghalt 616. november 11-én Ciprus szigetén, hová a persak elől menekült. Jótékonságáért kapta az alamizna nevet. A holttestét a török szultán ajándékozta Mátyás királynak, ki egy külön kápolnát építtetett Budán, hol a mohácsi vész tiszteletké; ezután Pozsonyba vitték át, hol a szent Márkus templomban őrizték, innen pedig a török járom felszabadulása után került ismét Budára vissza, de már csak a jobb lába, melyet most a Mátyás templomban őriznek. — Az ünnep szombatán délután öt órakor kezdődik litániával, amikor szent János lábát az egyik oltárnál közszemlére teszik. Vasárnap délelőtt 10 órakor ünnepi nagy mise lesz, amelyen Schubert B. dur miséjét adják elő régi magyar egyházi énekekkel. A misét Bogisich Mihály címzetes püspök szolgáltatja. Utána szent beszéd lesz, ugyiszintén délután is, azonkívül 5 órakor litánia áldással.

— **Felolvasás a tóvárosi katóliikus körben.** Minden héten ismétlődnek az élvezetes felolvasási esték a tóvárosi kath. körben, mely felolvasások egyike a kath. körök legszébb czéljának. A hallgató közönség már mind számosabban jelenik meg s tölti be a termet s hallgatja az erkölcsnemesítő és művelő felolvasásokat. A kör szeretett alelnöke Chay Antal karkáplán, a legbüzgebb tevékenységet fejt ki, hogy a közönség mindig jól feltalálja magát a körben s élvezetessé legyenek a felolvasó esték, melyek rendszerint csütörtökön este tartatnak meg. — A legutóbbi felolvasás, melyet L á t i c s György belvárosi káplán tartott, szintén a legsikerültebb felolvasások közé tartozott. „A téli esték” czim alatt adta elő azon módot, melyet a szülő hasznos, tevékeny és értelmes polgárokat nevel a hazának. A hall-

— Akkor add hozzá a lányod!

Péter tóra nyitotta a szeméit, és sértődve beszélt.

— Te éppen nem viseled az Ikkám sorsát a sziveden. Mit gondolsz, boldogok lennének-e mikor elődjeiket nem füzi egyébb egymáshoz mint gyűlölet? . . .

Péter aggodalmas ingerültséggel kérdezte ezt, és Elek csodálatos nyugalommal szintén kérdéssel állott elő.

— És azt határozottan tudod-e, hogyha a lányod nem adod Erdőshöz, akkor boldog lesz-e az a leány? — Nem tudhatod! — Az én leányom sem boldog, éppen nem az! És lásd, már kezd fájni szomorú arca. Elégett a magam ura voltam. Most nincs erőm! Megöregedtem, és az a hatalmas zsarnoki akarat gyengeséggé, hogy úgy mondjam kínos emlékké fajult az ereimben. Kezdem szálni Olgát, a kinek a boldogsága elé gátat vontam. Most nem tenném. Nem is volna hozzá erőm. Sokszor gondolkodtam ezen a lányon, de ma elég okosan gondolodom róla. Látod, fájt tudni nekem, hogy talán boldoggá lett volna . . . Egyébként nagyon nevetésgesen cselekedtem. Ne akard, hogy a lányod is kiköszötsam. Miért . . . Hogy az én szavam fájjon neki? . . . Mi okból? . . . Hogy szerencsétlen lesz? . . . Honnan tudhatnám én az? . . . Induljon a maga útján. Hallgasson a szívére. Te is felejtél el mindent. Mert ha leányod sorsának könyvébe jött irt be az Alkotó, ha mindig Erdőshöz lesz is, boldog lesz. Megtanultam a saját édes gyermekemről, hogy

gató közönség a szép felolvasásért meg éljenze a felolvasót.

— **Közgyűlés a városnál.** Székesfejérvár törvény hatósági bizottsága hétfőn, január 25-én délelőtt 9 órakor tartja meg január havi rendes közgyűlését. A tárgysorozat nagyobbára a különféle szakbizottságok évi jegyzékönyvének bemutatásából áll. A gyűlésnek két érdekes pontja ígérkezik: a polgármester jelentése a törvénykezési palota építése tárgyában s a tűzoltó máztorony ügye.

— **Meghalt a szegények miatt.** Milanóban öngyilkossá lett egy lelkész, a ki azért halt meg, mert nagyon szerette a szegényeket és nem tudott rajtuk segíteni, a hogy ő szeretett volna. Don Rinaldo Anetti lelkészről van szó, a ki husz év óta szakadatlanul a szegények gyámoltásával foglalkozott és mint nagy emberbarát volt ismeretes. Addig-addig adta oda filéreit a nálánál szegényebb embereknek, a míg végre maga is a legnagyobb nyomorba jutott. A napokban végre agyonlötötte magát, mert már nem tudta elviselni az anyagi gondokat.

— **Meghívó.** A palotakülvárosi kath. kör f. hó 24-én d. u. 5 órakor saját helyiségében (Kostyelik-féle vendéglő) tartja rendes évi közgyűlését, mely alkalommal szavalattal s felolvasással és társasvacsorával egybekötött estélyt rendez. A kör tagjait vendégeik és családjaik kíséretében — ez uton is tisztelettel meghívja az elnökség.

— **Egy érdekes irattár felosztása.** Egy bécsi újság azt jelenti, hogy Bécs város egyik legérdekesebb és legnagyobb becsü irattárát, az ugynevezett udvari-kamarai irattárt ez évben felosztják, illetőleg részre osztják. Ebben az irattárban igen érdekes okiratok és számadatok találhatók az utóbbi évtizedek minden olyan ügyéről, melynek megteremtése végett az udvar áldozatkészségét vették igénybe. Most felosztják ezt az irattárát. A Magyarországra vonatkozó okiratokat elhozzák Magyarországra, a többieket a közös pénzügyminiszterium irattárába helyezik.

— **Hangverseny.** Folyó évi február hó 11-én a székesfejérvári színházban esti 1/28 órakor Bernreiter Lipót hegedű-művész, városunk szülötte, kit közönségünk 2 év előtti fellépése alkalmából előnyösen ismer, nagyobb-szabású hangversenyt ad, melyen kívül szíves-

ségből közreműködnek Hegedűsné K. Róza, énektanárné, Káldy Gyula volt tanítvány — és pedagógus városunk kiválóbb zenekedvelői — és pedig: Schwarzbach Flóra és dr. Löwy Károlyné urhölgyek és a székesfejérvári vonós négyes társulat, mely Kneifer Ferencz, dr. Lauschmann Gyula, dr. Fejér Ferencz és dr. Vass Bertalan urakból áll. — Az érdekesnek ígérkező hangverseny műsorát lapunk következő számában közölni fogjuk.

— **Verekedő legények.** Nagyon megsértve érezte magát Farkas Ferencz közműves legény, hogy társa Pinke Imre, több helyen nem szép dolgokat beszélt róla. Bosszút esküdött ezért tébát Pinke ellen. El is érkezett az alkalom január 20-án szerdán este. Pinke Imre több barátjával ment hazafelé az Öreg-utczán s midőn Farkas öt meglátta, odament hozzá s minden magyarázat nélkül kétszer arculvágta. A rendőrség elé került az ügy, mely Farkas Ferenczet 1 napi elzárásra ítélte.

— **Meghívó.** A székesfejérvári csizmadia ifjúság a saját szállója javára január hó 31-én az »Arany Ponty« vendéglő helyiségében zártkörű táncvigalmat rendez. Belépti díj: személyenkint 5 kr, családjeggy 80 krajczár.

— **Adakozás.** A múlt lapunkban említett nyomorúvá lett tanító és gyermeke felségelyezésére lapunk egyik olvasója 2 frtot küldött be. Elfogjuk juttatni rendeltetési helyére.

— **Ménlovak megvizsgálása.** Tegnap folyt le a székesfejérvári ménlovan a ménlónak megválogatása, melyek közül az apró méneket szemelik ki. A vizsgáló bizottság elnöke gróf Cziráky Antal volt s a véleményező mint a ki jártas ezen kiszemelésben Gulner Pál volt. A bizottság 5 oryan lovat talált, melyek teljesen megfelelők arra, hogy apaménekül használtassanak.

— **Drága üdvözlét.** A világ legrágább újví üdvözölő-kartája kétségkívül az volt, melyet egy kalkuttai indus herczeg készítettett egy angol czégnél. Az elefántcsontból készült lap szélessége 12, hosszúsága pedig 10 hüvelyk. Negyven elefántot kellett lenőni, a míg egy alkalmas elefántcsontot szert tehetek. Az elefántcsontlap, melyen tízezer jelenet látható művészi faragványokban Buddha életéből és vándorlásából, állítólag tíz millió márkába került. Az indus herczeg egy európai szép asszonynak küldte el újví üdvözlétül.

többé ne avatkozzam olyan dologba, a minék egy sem láthatom a végét.

A Magas Elek arca még most is meglehetősen fájdalmas volt.

Péter is lehajtotta a fejét, mint a legyőzött fél szokta.

Miért is ellenezné akkor? . . .

A sorsát úgy sem kerülheti el senki . . .

A nagy, zöld ernyős fák közt az Olga lebegő alakja tünt fel.

Örömmel üdvözölte a bátyját azután elült az apja mellé.

Még mindig mosolygott, de olyan enyhe, melankólikus mosolygás volt az, a min úgy átborzong a bánat.

Magas Elek egy ideig csak nézte a lányát. Azután a nagy, hatalmas, önhitt ember, a ki csak követelni tudott eddig, fájdalmas arccal azt mondta Péternek.

Ha még egyszer boldognak látnám ezt a gyermeket akkor azt mondanám, hogy most már — meghalhatok.

Megfogta Olga kezét. Annak megdobbant a szíve. Még soha nem hallotta ezt az atyjától.

Lehajtott a selyemszerű, gesztenyes fejét és valami öröm, vagy meglepetés okozhatta, hogy sirni kezdett.

A gyenge szívé Péter meg ezt látva felállott és odanyújtotta a kezét a bátyjának:

— Igazad van Elek, nem tudhatjuk a jövőt, hát nincs is jogunk itélni felette. Hozzá adom Erdőshöz a lányomat, a többit azután elvégez az Isten.

Azután megsimogatta az Olga fehér arcát és beczező hangon beszélt hozzá:

— Ne sirj hugom, jobban is lesz még. Nagyon okos ember a te apád.

Elek komolyan vágott közbe:

— Nagyon okos, csak az a baj, hogy vénségére lett azzá, mikor már nincs ereje védeni az elveit, mert hanyatlik az idő, és megtörik, elgyengül az erő.

Unalmasan nézte a boruló homályt, míg az öccse felülve a kocsiháza avval a gondolatnal ment hazá, hogy mindent a sorsra biz. Sajnálatlaltal gondolt arra a fehér, magas leányra, aki csak tengődik és nem él, mert nincs reménye, nincs vágya

Az a magas, fehér lány meg ott állott a nagy széles tornácson. A kerek, ragyogó, barna szeméit felemelte az égre és úgy érezte, hogy boldog lesz.

Igen, mert az olyan kőszérű szív az első kalapács ütésre széttörik, mint a milyen a Magas Eleké volt, mert nem ismeri a megadást, a megnyugvást.

De egy olyan hűséges, finom szív mint az Olgáé volt, meglapul a fájdalom alatt. Azután egy szép szóra ismét remél és úgy érzi, hogy boldog lesz, mert tudja, hogy ha két hűséges szív feltalálta egymást, végre is egymásnak valók, mert az erőből lehet gyengeség, a haragból béke, de az igaz szeretet olyan, mint az arany, nincs alávetve a rozsdának, a szeplőnek, a változásnak.

A fekete halál.

Rettenetes betegség csirái töltik meg a levegőt távol keleten; rettenetes betegség szedi ezrével áldozatait a föld legszebb pontján a tündérhon szépségű Indiában. Oda vetette először magát a földre a fekete halál gyilkos miazmája, a hol a föld szíve van, a hol a természet legbujább s az élet legcsábibb Messze van még fölünk a rettenetes betegség, és mégis megremeg a vén Európa, s kétségbeesetten védekezik az ifjú Amerika. Mert a pestis előtt megszűnik távolság lenni a hatalmas oceán; terjedésében nem akadályozza meg sem tenger, sem sivatag. Ma még Indiában halnak halom száma az emberek, a könyörtelen betegség rettentő pusztítását csak ott látják, de a megrémült emberek kétségbeesett kiáltása elhallatszik ide hozzánk is, és a félelem halott halványá teszi az élthez ragaszkodó emberek arczát arra a gondolatra, hátha eljön ide mihozánk. Hiszen járt már egyszer erre, végig pusztított az egész világon, megtizedelve az emberiséget.

Valamikor Magyarországon is pusztított a rémes fekete halál. Székesfejérvár is számos emberéletet szolgáltatott a rút betegségnek. Régen volt ez. Még őreink is csak mesélni tudnak róla, elődeik meséje után. Azt mondják, hogy az emberek egyszerre megfeketedtek, mikor a betegség rájuk ütött, s megfulladtak. Ugy potyogtak akkor az utcán az emberek, mint az alma a fáról. Nem temettek, hanem egymásra dobálták az embereket egy nagy gödörbe, s mésszel befedték őket. Van is ebben a rémes mesében valami igaz.

A rút betegséget többféle néven nevezik. Pestis, dögvész, mirigyvész, fekete halál és még több nevet is ad a nép ennek a rémnek. A fekete halál a legnagyobb mérvben fertőző betegség, mely az ember testében mindenütt levő mirigyeknek kevényes megduzzadásából s elgenyesedéséből áll. A betegség csirait legjobban neveli s terjeszti tovább a tisztátlan, szenny, hiányos szellőzés, zsúfolt lakások, rossz táplálkozás, azaz: a rossz közegészségügyi állapotok.

A pestis csiráját a tudósok baktériumnak gondolják, mint a tüdővész, s más ilyen betegségeket, de nem állítják biztosan. A mit pedig nem ismernek fel, az ellen nagyon nehéz a védekezés. Így van a pestissel is. A betegség csirája 7 nappal jut előbb az emberi testbe, mint a betegség észrevehetően kitör. Könnyű esetekben főfájás, hidegrázás után a szomb, hónalj, nyak s az áll alatti mirigyek megduzzadnak, fájdalmat okoznak s hamarosan genyedésbe mennek át. Így kezdődik a betegség a gyengébb esetekben. Ha súlyosabb a betegség, akkor az előbb felsorolt esetek még nagyobb mértékben lépnek fel, s ehhez még jön eszmévesztés, a nyelv száraz és bepedezett lesz, és a szivgyengeség tünetei lépnek fel. Ha azonban igen súlyosan lép fel a betegség, akkor hamar végzet az emberrel. Az eszméletet elveszti, a bőrtelen véresek állnak be, mely észlelhető a belső szerveknél is: a tüdő-, vese- és bélnél; még gyakoribb a vérhányás és az orrvérzés. Ha a pestis a mirigyek megdagadása mellett lép fel az itt elősorrakkal, akkor könnyen fel lehet ismerni, de másképp a hagymázzal téveszthető össze.

A halál a betegség 3—5-ik napján áll be leggyakrabban. Ha azonban a beteg a 7-ik napot túlélte, akkor életben marad, ha csak valami utóbetegség nem fejlődik. A halálosabb, mint bármely más járványos betegségnél, gyakran a megbetegedtek 70—90 % a vesz el, ritkán kevesebb 60 %-nál, de lehet rendkívül nagy, ha rosszak a közegészségügyi viszonyok. Így Toulonban 1721-iki járvány alatt több mint fele a város lakosainak halt el.

A gyógyítás első feladata a betegség behurcolása elleni védekezés. Második tényező, mely a betegség tova terjedését gátolja: a közegészségügyi viszonyok megjavítása. Az egyes betegeknek, sajnos, csakis a fájdalom enyhítésére lehet szorítkozni, miután eddig még olyan megbízható gyógyszerünk nincs, mely a betegség tovafejlődését megakasztani, vagy a már kifejlesztett betegséget megszüntetni képes lenne.

A fekete halál már régóta ismeretes. Libiában, Szíriában és Egyiptomban már a keresztény időszámítás előtt ismerték. A XIV. században (1347.) a fekete halál Európa egy országát sem kímélte meg s oly borzasztó pusztítást vitt végbe, hogy Hecker körülbelül 25 millióra becsüli az Európában elhaltak számát. Azóta is volt fekete halál Európa néhány országában, de egy sem érte el borzalmaságában ezt a mértéket, mint az 1347-iki.

A most uralgó fekete halál India egyik virágzó városát, Bombayt pusztítja. Rémes tudósítások érkeznek a pusztításról s nyomorúságról, mely ott uralkodik. Bombay virágzó nagy kereskedelmi város 800,000 lakossal. A lakosság óriási tömegekben hagyja el a várost s vándorol ki, úgy hogy néhány hét alatt felére apadt a lakosság száma. A máskor tömött ember és kocsisokadalomtól ellepott utcák üresek. Alig jár néhány lélek, az is csak félve, hiszen nem tudja, hol ragad rá a rémes betegség csirája. mindenütt a gyász és kétségbeesés túrul elő. A szegény lakosság úrsorásai is elhagyják a várost, nem sérti a csendet találkozó helyükön amikor eladni akaró hadozó zürzavaros kínálások. A törvényszék már nem is ülésezik. Nincsen panaszos, nincsen vádlott, ki felett itélni kellene. A legfőbb bíró, végrehajtó, a halál szedi most áldozatait. Mindenütt gyász, kétségbeesés nyomor. Az orvosokban is felébredt a halálfelelem, ők is elhagyják Bombayt, az a néhány, ki pedig ott maradt, még a házból is alig mer kimenni, nem hogy a beteghez.

A legborzasztóbb képet nyújtják a Bombay temetők. Leírhatatlan és elképzelhetetlen az a nyomorúság, kétségbeesés, borzadály, a minék a temetkezési helyek szomorú színterei. A mohamedán temetőkbe egész nap hordják a halottakat. Óriás tömegek tartózkodnak ott, várva a halottjaik elfedésére kerüljön a sor. Az éjszakák hangulata tele gyászal, siralommal. A sötétben elfojtott ki-ki törő zokogás közé vegyülve felhangzik a hindu zenészek melan-cholikus gyászadala, egy-egy lehatolatlan sírgödör közé sereglenek halvány árnyként az elköltözötték szülei, testvérei, barátai és sírnak, zokognak, miattal beszívják magukba sírgödörből szétáradó miazmával telt hullaszagot. Másnap aztán ők is ott fekszenek, néhány lábval odább egy ujonnan ásott gödörben és talán nincs is már, a ki sirassa őket.

A porcih, egy indiai vallásfelekezett temetkező helyén, a halgatás tornaiban, hol a halottakat a madarak martalékul temetetlenül hagyják, az oda-sereglett keselyűk tovarepnenek, nem nyulva a pestis áldozatát esett hullákhöz.

Ilyenek a tudósítások, melyek a veszedelem helyéről érkeznek hozzánk.

A mi Ausztria-Magyarországot illeti, kevésbé félok, hogy itt a pestis föllépjön. Csak kétfélekép jöhet hozzánk be a ragály. Az első mód az, hogy keletre zarándokló mohamedánok Boszniába hoznák a nyavalyát, mely onnanté aztán hozzánk is átjöhne Mindedig ugyan Arábiában nem lépett még fel a pestis, de az ottani közegészségügyi viszonyok általában nem nyújtanak garanciát arra nézve, hogy nemsokára Mekka és Medina, a zarándokló hívők két célpontja, nem lesznek ép oly pusztulás tanyái, mint jelenleg Bombay. A másik lehetőség az, hogy keleten járó hajók a trieszti, vagy fiumei kikötőbe hoznák a fekete halált, mely aztán esetleg a száraz-földre is átszármarthatnák. Ez ellen természetesen meg kell tenni az ily alkalmakkor szokásos óvintézkedéseket. Főleg szigorú quarantaine-nek, vesztegzárnak kell a gyanus hajókat alávetni.

Rövid idő múlva Velenczében összejött a nemzetközi egészségügyi konferencia, ennek föladata lesz a szükséges óvintézkedéseket megállapítani s ennek határozatait tartozik minden állam respektálni. Törökországot — végé Drasche — erőszakkal kell rákényszeríteni, hogy e határozatokat országában végrehajtsa, ha azt nem akarjuk, hogy a pestis a törökök hanyagsága miatt állandó veszedelme legyen egész Európának.

A német birodalmi közegészségügyi hivatal mint Berlinből telegrafázzák, szintén foglalkozott a pestis-veszedelemmel. A birodalmi kancellár intézkedett, hogy mindazokat a hajókat, a melyek Elő-Indiából német kikötőbe érkeznek, szigoruan ellenőrizték.

Roux, a nagynevű párisi orvos, ezekkel szemben megnyugtató dolgokat mond el a Figaróban a pestis-veszedelemlről. Ó — ugymond — már több lóbból meglehetősen adag gyógyítási-erőmet gyűjtött össze arra az esetre, ha a pestis csakugyan kitörne Európában de ez nagyon kevésbé valószínű. Európában és különösen Franciaországban olyan kedvező az egészségügyi viszonyok, hogy e fajta veszedelemről nem lehet tartani. Ha Bombayban naponta 2000 ember hal el pestisben ez, a mi közegészségügyi viszonyaink közt alig 5—6 halálesetnek felel meg.

Törvényszék.

— **A rágalmazó levelek.** A budapesti felsőbb bíróságtól mint mult szombaton is jeleztük visszajött a székesfejérvári járásbíróság-ítélete azon rágalmazó levelek ügyében, melyekkel A u d j e s k y Irén vádolta Spitzkö Lajosnet. Ezen kényes ügy, most ísmét halasztást nyert, pedig ideje lenne már, ha végleg meghoznák az ítéletet. A felsőbb bíróság írás-szakértők s több tanu kihallgatását követeli a székesfejérvári járásbíróságtól, mely már megtette az intézkedést, hogy mindezek megtörtéjenek. A tárgyalást január 30-án d. u. 2 órára tűzték ki.

Ward Klára válópöre. A charleroi-i törvényszék előtt szerdán folytatták Ward Klára válóperét, a melyet kezdtek tárgyalni, óriás érdeklődés mellett. Morelle ügyész a herczegné több levelét mutatta be a törvényszéknek. Nagyon érdekesek különösen azok a levelek, melyeket az asszony szökése előtt néhány nappal írt. Szentimentális és bűnbánó levelek, melyekből az asszonyi lélek két-színűségének csodálatos típusa világlik elő. Egyikben — akkor írta ezt férjének a herczegné, a mikor Rigó Jancsi Chimay közelében bérelt lakást, — arra kéri férjét, hogy bocsásson meg neki és mentse meg. Meghajlik, megalázza magát előtte, csókolja a lábait, esküszik, hogy évekig fog vezekelni bünéért a Karmeliták kolostorában, csak vigye őt magával, messzire innen, a hol oly sok kísértésbe ejti a világ. A más-sikkban csodálatos levetkőzés minden asszonyi szeméremnek, arra kéri a férjét, hogy adjon neki mintegy öt évnyi szabadságot. Ezalatt ő délre költözik Rigóval, hogy szerelmének éljen. Ha majd szenvedélye lecsillapult, szeszélyét kielégítette, visszajön a férjéhez és így írja — talán még néhány szép napnyugtát fogunk együtt élvezhetni Chimayben! Egy leteleben esküdöttök, hogy többé nem fogja viselni a hires Chimay nevet, mert nem tudott hozzá felnőni s mert nem akarja lerántani, lealacsonyítani magához Van egy levele, melyben azt mondja, hogy a válás csak kutyákna k való s könyörög a férjének, hogy ő is tartson szeretőt, bizonyosan talál szebbet is, jobbat is, mint ő. Néhány sorral utóbb pedig gyöngéden beszél gyermekeiről, a kiknek rózsás lábacskáit csókolgatta s boldogságukért föláldozná az életét. — Baernaert ügyvéd beszédében azt mondta, hogy ha a törvény-szék bizonyítékokat kívánna Chimay herczegné házasságtöréséről, egész Európa hatalmas kac-zagással válaszolna erre. A törvény-szék kétségkívül ki fogja mondani a válást s a két gyermeket a herczegnek ítéli, 75,000 frank évi járadékkal.

— **Elítélt orgazda.** A budapesti törvény-szék 1 havi fogházra ítélte Fehér Sándor 23 éves czecei czismadia segédt orgazdaság-ért. A vádat ellene Kováts Pál budapesti lakos emelte, kinek szolgálója Mészáros Emma egy alkalmossal ellopta az asztal tőkjából drága pénzértáróját, melyet szeretőjének Fehér Sándornak adta ajándékkul, azt állítva, hogy azt nénye vette neki. A család gazdája Kováts a lopás nyomára jött s vallatóra fogta Mészáros Emmát, ki beismerte tettét. Kováts ekkor Fehér Sándor czismadia legényétől kérte a lopott jószágot vissza, de ő azt nem volt hajlandó semmi körülmények közt vissza adni. Ezért a törvényszék elítélte Fehér Sándort orgazdaságért.

Irodalom és Művészet.

Szalay-Baróti történelem. Hazánk történelmének évilapjain egyik legvirharosabb korszakát képezi I. Lipót uralkodása (1657—1705.) Ki e vi-haros korszak leírását a maga egész valóságában olvasni akarja, az vegye meg a Szalay-Baróti »Magyar Nemzet Történetét« (kiadója Lampel Róbert, Wodianer F. és fia Budapesten) melynek most megjelent s hozzánk is beküldött 54-ik füzeté ritka élnéssel s közvetlenséggel ecseteli az említett korszak pár tragikus felvonásait. S teszi ezt oly pazar s az érdekesnél-érdekesebb képsiz kíséretében, minőt hasonló irodalmi alkotásnál eddig alig láttunk.

A közönség köréből.

Tekintetes szerkesztő ur!

Alulírottak kérjük kegyeskedjék alábbi panaszunkat becses lapjába közölni.

2 és fél éve, hogy a székesfejérvári kerületi betegsegélyző-pénztár létesült, és pedig a törvény rendelkezése folytán, állami főnhatóság alatt. Ezen rendelkezésből kifolyólag mi alólírottak szinte tagjai vagyunk ezen egyesületnek, de úgy látszik csak fizető tagjai, mert amikor betegségünk következtében ezen pénztár által megállapított táppénzek iránt igényt formálhattunk volna, annak kifizetése többszöri sürgetésünk dacára is, részben ismeretlen, részben kellő alappal nem bíró okoknál fogva elmaradt. Ezen sérelmünk orvoslása iránt már a járási főszolgabúr nál is tettünk panaszt, pozitív eredménye azonban ennek sem volt.

Tudtunkkal ezen pénztár főnállása óta D. Adony tagsági díjakból már többet mint 700 frtot kapott, melyből ugyanezen a községben, tagjainak illetéki fejében alig fizette ki felét.

Igaz, ugyan, hogy ezen pénztár Adonyban nagyobb összegű hátralékot mutat ki, ez azonban a kezelés meg nem felelő voltából eredő tévedésből származhat és legnagyobb részben fönn nem áll.

Mi tagsági díjainkat pontosan fizettük s ezért jutalékainkat élvezni akarjuk. Az esetleges hátralékok behajtására meg van a pénztárnak törvényadta eszköze, — alkalmazza. Ezen követelésükhöz elegendő teendő, tekintettel arra, hogy eddigi fölszámolásunk a sivatagban elhangzott kiáltás sorsára jutott, az igazgatóságot ezen uton vagyunk kénytelenek felhívni, mert szerény nézetünk szerint: a törvénynek kötelező ereje nemcsak a tagokra, hanem a pénztárra is áll. — Egy egyesület, mely fizetési-képtelen, nem működhet! Oszoljon hát föl! és bocsásson ki bennünket a törvény által reánk erőszakolt kötelezettségéből. Ezen rendellenességek (enyhe kifejezései) miatt hiába is hónapok óta: helyi megbízott, orvos gyógyszerész, az igazgatóság nem reagál reá; a gyógyszerész a hitelt megtagadta, mert a pénztár neki sem fizet s így a tagok, az orvoson kívül aki átalányozva van, semmit sem kapnak.

Kérjük mindezekre a hatóság szives figyelmét.

Tekintetes szerkesztőségnek szíveségeért a legnagyobb köszönetünket mondva maradtunk alázatos szolgái:

Bakos István, Pintér S., Sztarek György,
a duuna-Adonyi uradalmi gépgyár munkásai.

VEGYESEK.

¶ **Hogyan él a szultán?** Erre a kérdésre érdekes cikkben felel meg egy török egy angol lapban. Abdul Hamid szultánnak — írja a Yildiz-palotában, háremjében és a park kis kastélyjaiban legalább ötven dolgozó szobája van. Senki sem tudja, hogy a nappal, vagy az est valamelyik óráját hol fogja eltölteni. Gyakran egy hátsó ajtón távozik az egyik épületből a másikba, a nélkül, hogy csak az órák is tudnák, hogy elment. De palotája bármelyik részében legyen is: éjjel-nappal, lépten-nyomon őrzik. A palota főbejárata s ama helyeségek közt, a melyekben a szultán lakik, négy-öt ajtó van s mindenik előtt alban őrök állanak. Senkinek sem szabad itt bemennie, ha egy magasabb udvari hivatalnok vagy szármegyedő nem kíséri s ezek is csak külön engedéllyel járulhatnak a szultán színe elé. Hol fog a szultán aludni, azt sem tudja előre senki. Több mint ötven ágya van. A hálószobákat vasajtók zárják el az épületek többi részétől s a vasajtóknak lakatai is roppant furfangosak. Sőt azt is mondják, hogy

a falakban titkos rejtékhelyek vannak, a melyek nyugot európai technikások nagy művészetével készültek és mindezeket kivül annak a szobának ajtaja előtt, a melyben a szultán alszik, mindig két pompás szent-bernáthegi kutya hever, a melyek lármásan ugatnak, mielőtt közeledik valaki. Abdul Hamid szultán nagyon szereti a kutyákat, mert tudja, hogy ezekben a négylábú örökben bízhatik meg legjobban.

¶ **Beszélgetés a Mars lakóival.** Gaeton a hírneves angol csillagász már régen foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy mi módon lehetne jelek által beszélgetni a csillagok lakóival, ha ugyan ilyenek egyáltalán léteznek. Gaeton azt hiszi, hogy léteznek. A tudós csillagász most érdekes cikket írt a Fort-nightly Reviewben azokról a jelekről, a melyek a Mars-on láthatók. Szerinte a Mars-lakók már rég óta megakarják értetni magukat velünk, erre mutatnak azok a jelek, a melyeket alkalmunk van megfigyelni a csillagászoknak. A Mars-on naponta szabályos fénycsíkokat lehet észrevenni, a melyek matematikai pontossággal jelennek meg mindig ugyanazon időben és helyen. Az első fénycsík másfél percig, a második két és fél percig, a harmadik öt percig látható. Gaeton szerint ezek a jelekkel a Mars lakói már mondani akarnak nekünk valamit, de mi még nem találtuk meg a megértés módját. A tudós angol csillagász alighanem azt is ki fogja eszelni, hogy a Mars lakói a mi földünkkel angol nyelven óhajtának diskurálni.

¶ **Schiller harangja.** Tudvalevő, hogy Schiller híres költeményének, »A harang-nak mottójával a schaffhauseni székesegyház harangjának a feliratát vette át, mely a következőképen hangzik: »Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango.« Ez a híres harang, melyet 1486-ban öntött mestere, most megnémült. Már a múlt században letört egy darabja, most pedig ismét egy nagy repedés támadt benne. A schaffhauseniek új harangot akarnak önteni, mely nagyságra és alakra nézve teljesen hasonlítson a régihez.

¶ **Salamon király aranytermő országa.** Erről a mesés országról írt most egész könyvet Peters Károly. Vizsgálatai szerint Ofir a szofalai part mögötti terület volt. Kiindul abból, hogy Ofirnak ugyanaz a gyöke mint a latinizált Afrikának és afrikainak; és így az Ofir névben az egész földrész régi szemita nevével felismerem. Ha ezt az etimológusok elfogadják, a sötét világrész nevének eddig ismeretlen értelmét is megtalálták. Mivel Gesenius szerint Ofir azonos az arabs afirral (déli arabs nyelven: offer) és annyit tesz, hogy vörös, Afrika annyit volna mint Vörösföld, a mint Albion Fehérföld. A mi a vörös színt illeti, a szerző figyelmét arra, hogy az Arabiával szemben levő partok egészen le Guardafui-fokig élénk vörös színűek és hogy a Közép-Afrika uralkodó talaja a vörösföld laterit. Kifejti aztán, hogy az egész földrész nevét egyes részeire is használták és a szofalai part nevében máig is megmaradt. Szofala, a partoktól beljebb Szofarának ejtve, már a Septuagintában előfordul. Ofir megnevezésének; de annál, hogy a parton a régi név megmaradt, fontosabb az a tény, hogy bent a szárazföldön a Limpopo és Zambézi közt terjedelmes aranymezők vannak, melyek gazdaságával az ó-világ egyes országa sem vetekedhetik. Az aranyfejtésnek itt talált régi művei Fairbridge számítása szerint 6000 négyzetkilométernél nagyobb területre terjednek. Hatalmas fönicziai szabausi védőművek őrizték ezeket, melyek kora Salamon ideje elé nyúlik, mint azt Simbaoué (Zimbaye) romjainak megvizsgálása bebizonyította. Afrika keleti partjainak e részére küldte tehát Salamon, ki összeköttetésben állt Sába királynéjával, a tirosi Hirammal, hajóit, hogy aranyat hozzanak.

¶ **Az áruló gomb.** Különböző módon került a rendőrség keze közé egy párisi betörő-tolvaj. Két rendőr egy mulatóhelyen egy gyanus egyénnel találkozott, a ki teljesen új ruhát viselt. Egyszerre leszakadt az új ruháról a gomb és a rendőrök lábái elé gördült. Felvették és megnézték. A gombon egy kereskedő neve volt látható. a kinél éppen a napokban történt betöréses lopás. A rendőrök azonnal le tartóztatták a gyanus vendéget és vallatni kezdték őt, hogy honnan vette azt a szép új ruhát. Kiderült azután, hogy a betörést ő követte el s 25 öltönyt lopott el az üzletből.

¶ **A halál fotográfiája.** A bécsi tudományos akadémia nemrég megkapta egy német tudós művét, a ki kijelenti, hogy a Röntgen-sugarakkal foglalkozva, olyan fajtáját talált fel a sugaraknak, a melyekkel a halál beálltát kétségen kívül meg lehet állapítani. Eddig az orvosoknak nincs készülékük, a mivel abszolút bizonyossággal megállapíthatnák, hogy egy szervezetből eltűnt az élet. Az orvosok csupán a test bizonyos változásaiból következtetnek a halálra. Az új sugarak felfedezője: Friedrich E. elbingi, nyugotporoszországi tanár. A tanár Bécsbe küldött értesítésében elmondja, hogy az általa felfedezett sugarak »feketések« s olyan erősek, hogy a testen, a melyre ráirányítják, rögtön keresztülhatolnak; egyuttal kritériumát nyújtják az életnek vagy halálnak, a mennyiben a lemezen megjelenő képek különbözők a szerint, a mint élő, vagy holttestről erednek. Friedrich »kritikasugarak«-nak nevezte el sugarait. A legkönnyebben a kéz fotográfálásával lehet a kísérletet elvégezni. Ha a sugarakkal megvilágított kéz képe olyan a lemezen, mint az eleven kéziről nyert Röntgen-fénykép, akkor a test még él, ha a kép attól eltér, akkor a test »végtelenségig« halott. Friedrich tanár azt állítja, hogy a kísérletek egész sorozata után jutott erre az eredményre, a mely teljesen megbízható. Ujabb tudományos kísérletek fogják megállapítani, vajjon Friedrich felfedezése beválják-e?

¶ **A »Kakas Márton« Komlóssyról.** — Komlóssy megezi a néppártot (azaz megenné!). Ez a párt neki — püspökfalat.

¶ **Az ötszázkettedik fej.** Deibler hóhér, az európai hivatalbeli emberlök doyen-je — mint párisi levelezőnk írja — tegnap Nancy-ban kivégezte Harsch gyilkost s ezzel az ötszázkettedik fejet szállította a másvilágra. Bámulatos record ez, a melyet hóhér eddig alig ért el. Deibler ur, a maga nagy aktivitásában rövid negyven esztendő alatt jutott el ez eredményhez. 1858-ban neveztek ki pribékné és 1863-ban nyerte a főhőhéri címet. A Harsch feje volt egyébként utolsó »szolgáltatás« a kitűnő és föltétlenül megbízható hóhérnak. Mert most már csakugyan nyugalomba vonul. Negyven esztendő »működés« valóban kifárasztotta. Mert Deibler urnak nem közönséges gonosztevőkkelt dolga lázas karrierje alatt. Az ötszázkettedik fej közül elég lesz említeni a Pranzini, a Vaillant, a Ravachol és az Emile Henry koponyáját, a melyek mindannyian kemény s többé-kevésbé vad ellentállást kifejtő koponyák valának. De a legvadabb koponyát mégis csak Laprade ur, egy husz éves gyilkos viselte, a ki egy borongó őszi napon, cinikus unalmában megölte az apját és anyját és testvérhúgait. Ezt a rettenetes fiatalembert Agenben végezték ki. Amde a kivégzés nem ment könnyen. Laprade kétségbeesett ellentállást tanusított és Deibler valószínűleg biroka kelt vele. Ugy kellett a fejét az ageni-útcza közepén szétörnie, mielőtt a nyaktól alá hurcolhatta volna. Erről az iszonyu kivégzésről Deibler hóhér még ma is remegve emlékezik meg.

¶ **Orvosnők Görögországban.** Még nincs oly rég ideje: a század elején a görög asszonyok lefátyolozottan jártak az utcán és az ajmai távol tartották magukat minden szellemi mozgalomtól. Érdekes énnél fogva, hogy a napokban két görög nő kapott orvosi diplomát. Az egyik 22, a másik 20 éves Korfuból valók és Athénben tanulták az ars medicam. Mindketten a gyermek- és női betegségek speciálistái.

¶ **A legmélyebb bányák.** A föld legmélyebb táránája a Red Jackert tárna a Calumet-Hecla bányákban, a Felső-tó rézvidékeken Amerikában. Ez a tárna 4900 láb mély. Jelenleg a legmélyebb tárna Angliában az Ashton Moss Colliery Manchester mellett és a Pendleton-tárna. Az előbbi mélysége 3360, az utóbbi 3474 láb. Más országokban is vannak 2000 lábnál mélyebb tárna, így Belgiumban a legmélyebb tárna 3937 láb. Ausztria Magyarországon 3672 láb, Németországban 2960 láb és Franciaországban 2300 láb.

¶ **Öngyilkos hattyu** Orosz lapok szemtanuk állításai alapján írják ezt a megható de különös esetet: Moszkva közepén egy vad hattyu-pár ereszkedett egy tóra. A parasztok meg látták, mindjárt vadásztak reá, és a nőstényt súlyosan megsebesítették. A him most a helyett, hogy maga menekült volna, azon erőlködött, hogy párját a tulsó partra czipelje, hogy így megmeneküljenek. A parasztok azonban gyorsabban voltak és. elfogták a

megebesült nöstényt. Mikor a him látta, hogy elvesztette pártját, magásra felrepült, ott azután összehajította szárnyait, nyakát hátrára hajtotta, és úgy lebukott a földre, ahol agyonzúzódott.

Közgazdaság.

Szétfosló birtokok.

Irta: Bernát István.

Ha vannak tények, a melyekkel a magyar mezőgazdaság bajait kimutathatni, a gyors és gyökeres reformok szükségét megokolni lehet, akkor ezek közt egyike a legfőbbeknek a birtokváltások növekedő eladósulása és a mi ennek sarkában jár, a birtokok vagy parcellák forgalmának óriási és folytonos emelkedése. A hivatalos statisztikai évkönyv 1895-re szóló kötetének adatai vannak előtűnk. Ezek valóban megdöbbentően mutatják azt a bomlási proceszust, melyen a földbirtok Magyarországon keresztül megyen. Új telekkönyvi teher keletkezett 1894-ben 258 ezer, 1895-ben 303 ezer esetben. Ebből szerződés útján 226, illetőleg 267 ezer. A végrehajtás útján keletkezett terhek száma 1894-ben 16 ezer volt s egy év alatt körülbelül három ezerral növekedett meg, mert 1895-ben meghaladta a 19 ezeret, azaz 1895-ig a terhek keletkezése, valamint megszűnése tekintetében rosszabb év volt 1894-nél. Az új terhek, mindig a tulajdonképi Magyarországot érte, 1894-ben 62 millióval, 1895-ben pedig százötven millió forinttal haladták meg a törült terheket, pedig az árverező dob is nagy szerepet játszott.

A megterhelt birtokok és birtokrésztelkek forgalma kiegészíti a képet, melyet a magyar föld mai helyzetéről rajzolni kénytelenek vagyunk. 1885-ben 305 ezer volt a birtokváltások esete. Kétségtelenül már magában véve is ijesztően nagy szám. Mit szólnak azonban, ha azt látjuk, hogy apadás helyett évről-évre makacsul emelkedik és már 1892-ben eléri a 400 ezeret s 1894-ben — az 1895. évi, valószínűleg még rosszabb adatok, hiányoznak — 406 ezeret mutat?

Ezeknek a gazdát cserélt birtokoknak pénzben kifejezett értéke volt az első országos kiállítás évében 237 millió, 1894-ben 357 millió forint. Ha hazánk földbirtokának értékét öt milliárdal vesszük föl, a mi egy kerek milliárdal fölötte áll annak, mire Wekerle számított, könnyen megkaphatjuk azt a kalkulust, hogy 15 év alatt az egész föld értékének megfelelő birtok cserélt gazdát. Miután azonban a földnek körülbelül 1/3-a le van kötve, tehát nem forog, a szabadon maradó rész annál gyorsabb forgalmat mutat.

Idáig jutottunk tehát. Oly helyzetben vagyunk, a melyet lehetetlen másnak, mint károsnak jelezni. Nem szabad ugyanis felelni, hogy ha stabilitása elvész, ha kézzől-kézre gyorsan forog, csaknem oly gyorsan, mint a börze papirbuzája, a földbirtok elveszti régi erkölcsi hatását, tulajdonosa az ő függetlenségét, az ország pedig az egészséges politika legbiztosabb alapját. Sőt gazdasági szempontból is alászáll. A gyorsan forgó birtok rendszeren kiszorult birtok, mert urai nem tesznek, hiszen alig is tehetnek beruházásokat. Keveset gondolnak a távol jövővel, hiszen a közel jövőt sem bírják maguknak biztosítani.

Igy eshetik aztán meg, hogy az, a mi bizonyos határig áldásnak volt tekinthető — a szabad forgalom — mérték nélkül fokozva, nemzeti csapássá válik, a mely jóformán csakis a közvetítőnek áll érdekében. Nálunk valóban itt az ideje, hogy ellene gyökeres és célhoz vezető rendszabályokat tegyünk, mert ha a dolog így folyik tovább, mihamar késő lesz.

Mindaz, mi a földbirtok jövedelmeit fokozza s az előállítás költségeit csökkenti, ehhez a célhoz vezet. Itt tehát ezer földat nyíl, a melyek közül a legfőbbek egyike kétségkívül a kisbirtokosok hitelének rendezése, a szövetkezetek útján. A mit megígért a trónbeszéd, s reméljük, Darányi Ignác dr. földművelésügyi miniszter munkába is vesz mielőbb.

A mi nézetünk az, hogy itt nagy nemzeti szerencsétlenséggel állunk szemben, olyannal, a melyet leküzdeni halaszthatatlan kötelesség. Sem pártállás, sem nemzetiség, sem vallás nem menthet föl bennünket attól, hogy a mentés munkájában részt vegyünk, feltéve, hogy ambícióhajlunk magunknak a hazafiságot és sulyt helyezünk reá. A magyar földbirtok, tehát Magyarország jövője van kockán.

* A déli vasut újraszervezése. Értesülünk szerint azokon a tárgyalásokon, melyek mult héten Budapesten a magyar kormány közegei és a déli vasut vezérigazgatója közt folytak, megállapították az alapvonalait annak a szervezetnek, melyet a déli vasut magyarországi hálózata számára készítenek. Eger vezérigazgató Dániel miniszter elé elaborátumot terjesztett, a mely a déli vasutnak a magyarországi forgalmi igazgató jövő állására s a magyarországi hálózat igazgatására vonatkozó javaslatait foglalja magában. A magyar kormány elvben hozzájárul a javaslatokhoz s most tanulmányozni fogja részleteiket. A mindenesetre még szükséges tárgyalásokat jegyzékváltás útján fogják folytatni. Az új szervezetnek az az alapszámja, hogy a magyarországi hálózat igazgatója majdnem egészen független lesz a bécsi vezérigazgatótól és egyenesen az igazgatótanácsnak lesz alárendelve. A magyarországi forgalmi igazgatónak a magyarországi hálózat dolgában vezérigazgatói hatásköre lesz, jóllehet hivatalosan nem ez lesz a címe; feladata lesz a forgalmi szolgáltatnak, a vasuti építésnek, a pályafenntartásnak s a kereskedelmi szolgáltatnak önálló, a bécsi vezérigazgatótól független vezetése. A magyarországi forgalmi igazgató indítványokat terjeszt az igazgatótanács elé, melyeket a bécsi vezérigazgatóval egyetértően készít elő és állapít meg; ellenben a tarifák megállapítása és a pénzügyi szolgálat szabályozása jövőben is a bécsi vezérigazgatósnak marad. A déli vasut reméli, hogy e nagy eredmények daczára fönttarthatja a vezetése egyöntetűségét, és hogy különösen az egész vállalat érdekeit egyaránt szem előtt tartó tarifapolitikát követhet.

* Mac Kinley bimetalizmusa. Mikor Mac Kinley az Amerikai Egyesült Államok elnökévé választották, az aranyvaluta európai hívei rifogták, hogy ő is aranyvalutát, holott programbeszédében egyenesen bimetalista hitvallást tett. Mióta megválasztották, lépésről-lépésre igyekeztek megzavarni az európai aranymomentalisták kedvező gondolatát. Első lépése az volt, hogy egy nemzetközi értekezletre összehívására nézve állapodott meg elvárataival. Azután Wolcott szenátort, egy angarszált bimetalistát világhírnévre küldi bimetalista agitáció céljából. Ujabbán meg azt a hírt hozta a táviró, hogy Sherman John amerikai szenátor Mac Kinleyvel való hosszabb tanácskozás után kijelentette, hogy Mac Kinley elnöksége alatt kész elvállalni az államtitkári állást. Az, hogy Sherman erre az állásra fölkérte Mac Kinley, ismét az új elnök bimetalista elvei mellett szól. A most 73 éves szenátor az, akiről az 1860-es híres Windombillt Shermanbillnek neveztek el. A Shermanakta az államot arra kötelezte, hogy havonként 45 millió uncia ezüstöt vásároljon a piaci áron mindaddig, míg az ezüst az éremérték (120 cent uncianként) el nem éri. Sherman ezzel a törvénnyel az ezüst értékét akarta emelni. De az időpont nem jól volt megválasztva s a konjunkturák felbecsülése nélkül elrendelt ezüstvásárlás csakhamar kicsalta az amerikai kincstárból az aranyat s egy negyedév alatt az ezüst hanyatlása tartósan és rohamosan folytatódott. A Shermanakta azután Cleveland nagy erőfeszítéssel szüntette meg 1893. végén. Sherman nagy szónok s az ezüst föltétlen híve. Angarszáltása újabb bizonyítéka annak, hogy Mac Kinleyt milyen ok nélkül vindikálták maguknak az európai aranymomentalisták.

* Állattenyésztésünk érdekében. Mint értesülünk, állattenyésztésünk emelése érdekében az országos gazdasági egyesület kezdeményezése folytán figyelemre méltó mozgalom indult meg, mely ugyan még a megvitatás stádiumában van, de valószínűleg rövid időn belül a hasznos gyakorlati tevékenység körében fog érvényesülni. Az országos gazdasági egyesület állattenyésztési szakosztálya az ez ügyben

foganatosítandó rendszabályok érdekében január 20. délután 4 órakor a Közvetlen ülést tart, melynek első tárgya Renner Gusztáv előadása lesz, a hizóállatvásár és kiállítás tervezéséről és bírálati szabályzatairól. Tárgyalni fogják az alkalommal az állatvásárlás országos rendezését, továbbá a földművelésügyi miniszterium leiratát a hizott állatok szállítása ügyében s végül a tenyészállat-vásár ügyében kifejtendő intézkedéseket.

* Agrárius felolvasás. A budapesti és nyitrai megyei jó példákat nyomon követik a vidék többi gazdasági egyesületei. A mult vasárnap a bars megyei gazdasági egyesület tartott felolvasást Léván, a hol Ordódy Lajos a mult év gazdasági tapasztalatairól, Levatic László pedig a czukorrépatermelésről értekezett a vidék gazdaközönségének nagy számban megjelent előkelő képviselői előtt. Örömmel értesülünk, hogy hasonló felolvasásokat más vidékeken is készülnek tartani.

* Répatermelő gazdák szövetsége. A nyitrai megyei gazdasági egyesület kezdeményezésére megkötött szövetség igazi haszna csak a jövő évben lesz érezhető, a mikor az összes kisbirtokosok be fognak léphetni a gazdák védőszövetségébe. Az idén ugyanis a kisbirtokosok közül sokan már le voltak kötve az előlegnyújtó czukorgyáraknak, s a megkötött szerződések alul nem tudták már szabadulni. Annyi haszna azonban már az idén is volt az induló szövetségnek, hogy a czukorgyárak, noha már tavaly kilátásba helyezték, hogy az idén 10 krajczárral le fogják szállítani a czukorrépa árát, mégis 85 krt adnak érte, vagyis a tervezett kartellszerű ármszorítást nem vitték keresztül. Kétségtelen azonban, hogy a szövetkezett gazdák kényelmesebben el fogják érni 88—90—94 krt is.

* Az csesedi lép ügye. A már-már krónikussá váló csesedi lép ügye, melynek sorsa iránt általában az érdeklődés, úgy látszik, közeledik megoldása felé. Mint teljesen megbízható forrásból tudjuk, Darányi Ignác dr. földművelésügyi miniszter február hó első felében a műszaki nagy tanács elé terjeszti a kérdést. A műszaki nagy tanács az ülésén a földművelésügyi miniszter fog elnökölni, a ki már intézkedett is, hogy az értekezletre a társaság és az érdekeltek Szatmár város egyaránt meghívassák, s hogy a tényállás objektív leírása és az e czérra külön készített helyrajzi térkép az összes tagoknak jó eleve megküldessék.

Az általánosán elismert és jó hatású bizonyult

„BARÁT ITAL”

ezimű növényeszer gyomorlikör készítményem, mely több mint százezer család által használtatik. — A legjobb hatást eszközi

székrekedés, étvágytalanság

!!! és az ebből eredő bajok ellen !!!
Egy üveg ára 40 és 80 kr.

Kapható Székesfehérváron: ifj. Tógl Gyula és Reinitz Lipót urak fűszerkereskedésében.

Készít és kiviteli főraktár H.-M.-Vásárhely, Árpád-u. 12. sz.

ZENKE ZOLTÁN.

6307/96. tk.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székesfehérvári kir. törvényszék, mint telegkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy néhai **Ginz Imre** hagyatéki ügyében a végrehajtási árverés joghatályával bíró hagyatéki árverést a székesfehérvári kir. törvényszék (a sárbogárdi kir. jbiróság) területén levő **Sárbogárd** községben, illetve határában fekvő s a sárbogárdi 5. sz. betétben A I. 1—2. II. 1—11. III. 1—13. és + 1—2. sorsz. alatt foglalt ingatlanokból **Ginz Imrét** illető $\frac{1}{16}$ részre 102 frt, 264 frt, 314 frt 1 frt és 221 frtban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fönnebb megjelölt ingatlanok az **1897. évi február hó 15-ik napján délelőtt 9 órakor** a község házábanál Sárbogárdon megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozők tartoznak az ingatlanok becslésének 10%-át bánatpénz fejében készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a. kelt ig. min. rend. 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírral a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Székesfehérvárott, 1896. szeptember hó 18-ik napján.

A székesfehérvári kir. törvényszék tiki hatósága.

Kovács,
kir. törvényszéki bíró.

Hirdetések
felvételnek kiadóhivatalunkban
jutányos áron.

VASUTI UJ MENETREND.

— Érvényes 1896. okt. 1-étől. —

Budapest—Székesfehérvár—N.-Kanizsa.

Indul	érkezik	Indul	érkezik
Gyorsv.: 7:00 reg.	8:30 d.e.	8:40 d.e.	11:45 d.e.
Szem.v.: 7:10 reg.	9:16 d.e.	9:26 d.e.	1:39 d.u.
Vegy.v.: 2:25 d.u.	4:27 d.u.	4:33 d.u.	8:55 este
Vegy.v.: 5:25 d.u.	7:39 este	—	—
Gyorsv.: 7:45 este	9:11 este	9:18 este	12:10 éjjel
Szem.v.: 9:25 este	11:33 este	11:43 este	3:52 éjjel

N.-Kanizsa—Székesfehérvár—Budapest.

Indul	érkezik	Indul	érkezik
Szem.v.: 12:15 éjjel	4:16 reg.	4:24 reg.	6:29 d.e.
Vegy.v.: —	—	6:15 reg.	8:25 d.e.
Gyorsv.: 5:47 reg.	8:39 reg.	8:49 reg.	10:10 d.e.
Vegy.v.: 10:00 d.e.	2:10 d.u.	2:35 d.u.	4:31 d.u.
Szem.v.: 2:00 d.u.	6:00 d.u.	6:08 este	8:12 este
Gyorsv.: 5:06 d.u.	8:00 este	8:15 este	9:40 este

Székesfehérvár—Komárom-Ujszöny.

Indul: d. e. 10— Vegyes v. Ér.: d. u. 2:46
este 9:32 Személy v. éjjel 12:41

Komárom-Ujszöny—Székesfehérvár.

Indul: regg. 3:41 Vegyesv. Ér.: d. e. 8:22
d. e. 11:27 Személyv. d. u. 2:26

Székesfehérvár—Adony-Szabolcs—Paks.

Indul Érkezik Indul Érkezik
4:35 regg. 5:57 regg. — 10:07 d. e. 4:10 d. u.
2:30 d. u. 3:47 d. u. — 4:10 d. u. 7:51 este.

Paks—Adony-Szabolcs—Székesfehérvár.

Indul Érkezik Indul Érkezik
2:50 éjjel 6:05 regg. — 6:38 regg. 7:55 regg.

Sz. Fejérvár—Veszprém. Veszprém—Sz. Fejérvár.

Indul Érkezik Indul Érkezik
Szem.v.: 5:20 d.e. 8:03 d.e. 4:19 reg. 6:— d.e.
" " 9:34 d.e. 10:52 d.e. 7:08 reg. 8:34 d.e.
" " 1:— d.u. 2:33 d.u. 4:43 d.u. 5:53 d.u.
" " 9:27 este 11:— este 9:11 este 11:09 est.

Legfinomabb kivitelű fényképek a legrövidebb idő alatt készülnek

FODOR JÓZSEF FÉNYKÉPESZETI MŰTERMÉBEN.

* * * Székesfehérvár, Varkőr-utca 2. szám alatt, (a neol. lzt. imaház mellett) * * *

a következő árak mellett:

12 darab visit fénykép 4 forint. * 12 darab kabinet fénykép 10 forint.
12 darab makart fénykép 12 forint.

IFJ. FÜSTER IMRÉNÉ

(utóda)

butorraktára és kárpitos-üzlete Sz.-Fejérvárott, Iskola-u. 10.

Ajánlja saját gyártmányú:

háló, ebédlő, szalon és uri szoba berendezéseit, melyek művészi kivitelben mindenkor raktáron vannak.

Egész lakosztályok bebutorozása rövid idő alatt izlésesen és jutányos áron készíttetnek.

ANTIK, ROKOKÓ, BAROCK-STYLŰ BUTOROKAT SAJÁT RAJZAI ÉS TERVEI SZERINT KÉSZIT.

Elvállal tapettázásokat jótállás mellett.

Butortermi a nagyközönség rendelkezésére állanak és bármikor megtekinthetők.

Elsőrangú egyenruházati és hadfelszerelési intézet.

Diszmagyar ruhákra külön osztály.

EGYENRUHÁINK

a tökéletesség legmagasabb fokán állanak.

Tel-fon 1359. sz.

Katonaság, csendőrség, rendőrség, pénzügyőrség, erdészeti, vasuti, posta- és távírdá hivatalkók részére a legjobb beszerzési forrás.

Részletes árjegyzékkel és szakbavágó felvilágosítással díjmentesen szolgálunk. Kérjük minden kéréssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Czím: **BLUM SÁNDOR ÉS TÁRSA**

Vaczi-utca 12 sz. m. Budapest.

Nyitott Számur Imréné, Székesfehérvárott.